

Звертання.

Роль звертань у реченні.

Розділові знаки при звертанні.

Непоширені й поширені звертання

Урок-подорож

5 клас

Це треба знати: що
таке звертання, його
місце у реченні, роль у
мовленні.

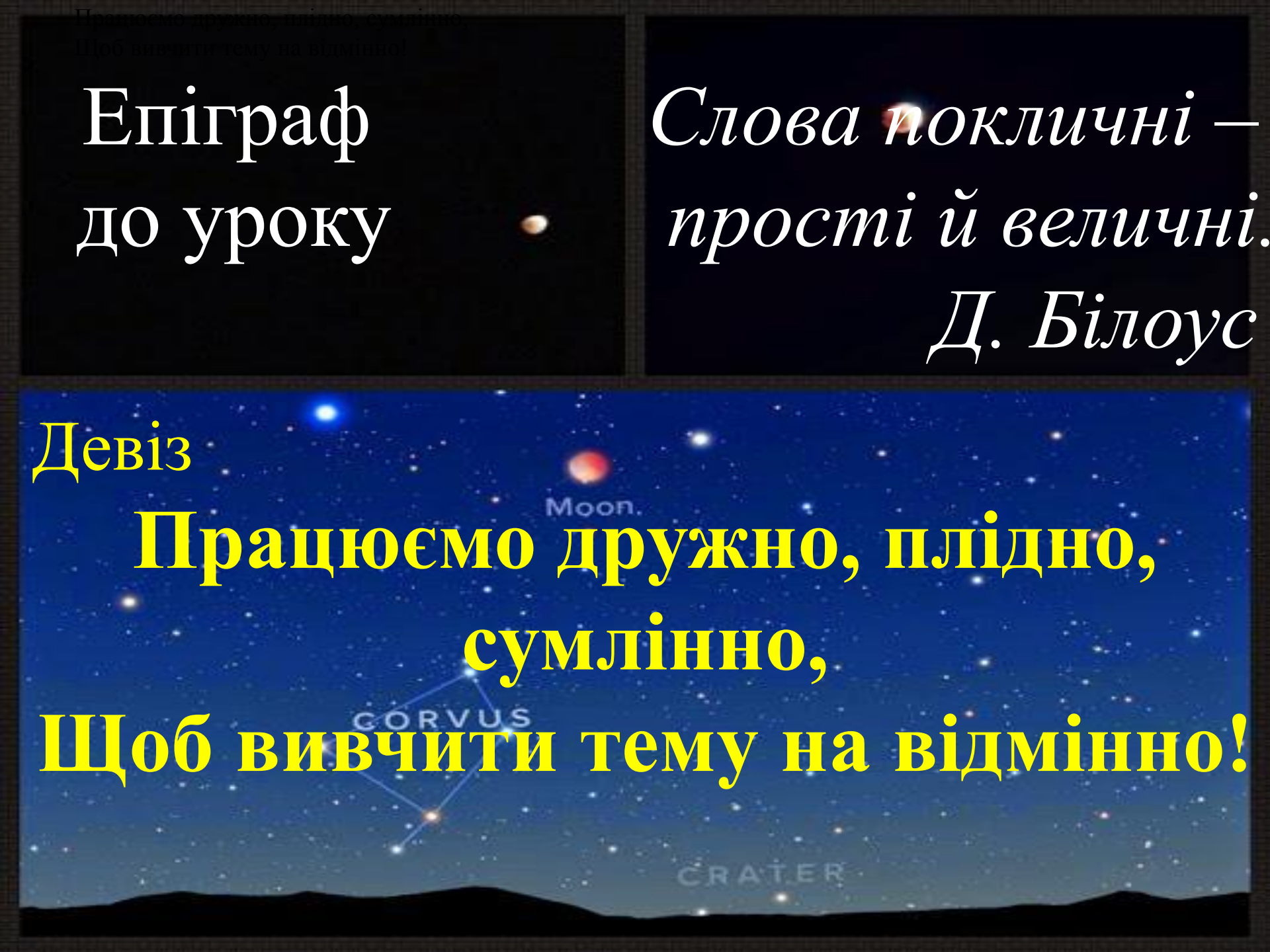
Це треба вміти:
будувати речення зі
звертаннями,
правильно розставляти
пунктограми у таких
реченнях.

Епіграф
до уроку

*Слова покличні –
прости й величні.*
Д. Білоус

Девіз

Працюємо дружно, плідно,
сумлінно,
Щоб вивчити тему на відмінно!

Що ж таке звертання?

Звертання – це слово чи словосполучення, що називає того, до кого звернене мовлення (наказ, прохання, спонукання).

Звертання ніякої синтаксичної ролі у реченні не виконує.

За будовою звертання бувають:

непоширені	поширені
Друже, ми тобі довіряємо.	Вірний друже, на тебе чекаю щодня.

Звертання може стояти у реченні в будь-якій позиції

ЗВ,... - Бабусю, розкажіть нам казку.

ЗВ!... - Україно! Ти для мене диво.

..., ЗВ! - Люблю тебе, моя Сумщино!

..., ЗВ,...! - Вставай, Україно, вставай!

Планета «Всезнайки»

- Що називається звертанням?
- Де може стояти звертання?
- Чим виражається звертання?
- Як інтонаційно виділяється звертання?
- Які звертання є риторичними? Для чого вони вживаються?
- Як виділяються звертання на письмі?
- Які є види звертань за будовою? Наведіть приклади.

Планета «Умільці»

Прочитайте речення, правильно їх інтонуючи. Визначте в реченнях звертання, зверніть увагу на його місце в кожному реченні. Поясніть розділові знаки. Якою частиною мови виражене звертання?

1. Україно, ти для мене диво.

2. Ти стоїш на узбіччі дороги, калино.

3. Чом ти зажурився, чоловіче?

4. Над тобою, бандуристе, небо чисте.

Пригорни сестру-бандуру, бандуристе!

Відповідь

1. **Україно**, ти для мене диво.
2. Ти стоїш на узбіччі дороги,
калино.
3. Чом ти зажурився, **чоловіче**?
4. Над тобою, **бандуристе**, небо
чисте. Пригорни сестру-бандуру,
бандуристе!

Гра «Конструктор»

**Зобразіть схематично
речення
зі звертаннями**

Диктант-взаємоперевірка

Розставте пропущені розділові знаки.

**І зберіг я тільки ненечко скарб один,
що ти дала, золоте, як зірка, сердечко.**

**Ясні зорі, тихі води - то земля твоя
мій сину.**

**Мир і любов Україно неси, сяй для
планети, як сонце краси.**

Диктант-взаємоперевірка

І зберіг я тільки, ненечко, скарб
один, що ти дала, золоте, як зірка,
сердечко.

Ясні зорі, тихі води - то земля твоя,
мій сину.

Мир і любов, Україно, неси, сяй для
планети, як сонце краси.

Коментоване письмо

Прочитайте і запишіть речення, визначте в кожному з них звертання.

1. Мій синку, ти би менш балакав, сам над собою менше плакав!

2. Прекрасні квіти пести, охороняй, юначе!

3. Цвітійть, сади! Лани, ростійть!

4. Небо, небонько, мерщій посилай на нас дощі!

Відповідь

1. **Мій синку**, ти би менш балакав, сам над собою менше плакав!
2. Прекрасні квіти пести, охороняй, **юначе!**
3. Цвітійть, **сади! Лани**, ростійть!
4. **Небо, небонько**, мерщій посилай на нас дощі!

Вибірковий диктант

Прослухайте речення. Випишіть, розподіляючи у дві колонки, поширені і непоширені звертання.

- 1. Повій, вітре тихесенький, з-за синього моря та принеси в Україну козацьку волю!**
- 2. Мир і любов, Україно, неси, сяй для планети, як сонце краси.**
- 3. Вкраїно дорога, я із твоїх долонь зійшла у білий світ.**
- 4. Вечірнє сонце, дякую за день!**
- 5. Сонце! Я тобі вдячний.**

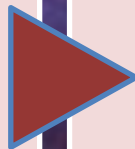
Поширені

Непоширені

**вітре
тихесенький**

**Вкраїно
дорога**

**Вечірнє
сонце**

**Україно
Сонце!**

Планета «Спортивна»

Чи використовували в
своєму листі
іншопланетні жителі
звертання? Назвіть їх.

Фізкультхвилинка

Раз - підняти руки вгору.
Два - нагнутися додолу
руками торкнутись підлоги.
Не згинайте, діти, ноги,
як торкаєтесь підлоги.
Три-чотири – прямо стати,
будемо знову починати.
Руки в боки.
Нахилились вперед,назад,
направо,наліво,
щоб нічого не боліло.
Раз, два, три, чотири –
Стрибки на місці.
Набираймося сили.
Нахилились, піднялися,
повернулись,
до товариша всміхнулись.

Планета «Казкова»

Доповніть речення звертаннями до персонажів українських народних казок.

... чи ти пила, чи ти їла? Ні ... не пила й не їла: бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, бігла через гребельку та вхопила води крапельку. ... несе мене лиска по каменю - мосту на своєму хвосту. Порятуй мене. ... приплинь, приплинь до бережка! Дам я тобі їсти й пити. ... візьміть мене на крилята та понесіть до батенька. Мерзни, мерзни ...! Ловись ... велика та все велика! Не їж мене ... я тобі пісеньки заспіваю.

Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, **дідусю**, я не пила, я й не їла...

Котику-братику, несе мене лиска...

Івасичку, Івасичку, приплинь, приплинь до бережка...

Гуси, гуси, лебедята, візьміть мене...

Мерзни, мерзни, **вовчий хвіст!**

Ловись, **рибко**,...

Не їж мене, **вовчику-братику**,...

Планета «Фантазери»

Творча робота

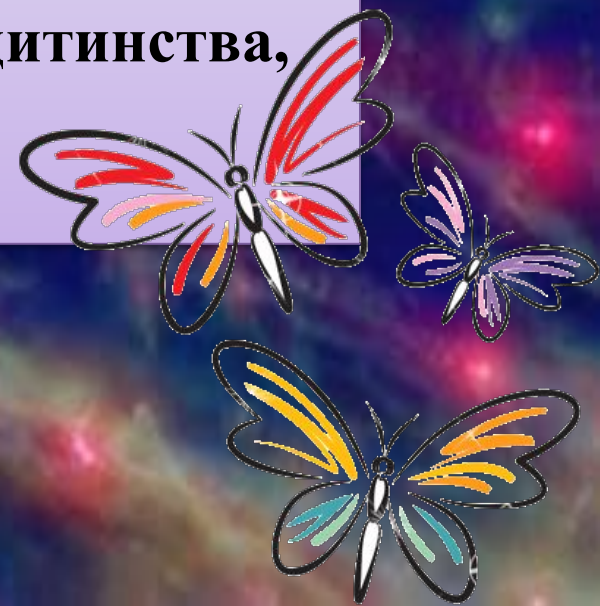
Складіть і запишіть речення, у яких подані слова та словосполучення виступали б у ролі звертань. Укажіть звертання поширені і непоширені.

I варіант

**Україна,
рідна земля.**

II варіант

**Вулиці мого дитинства,
друзі.**

Домашнє завдання

**Знати правила п.15 на С. 98-100,
виконати вправу 174,
* скласти акровірш про звертання.**

Роботу підготувала

Шищенко Наталія Миколаївна,
учитель української мови та літератури
Северинівської загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів
Сумської районної ради
Сумської області